

Divizní generál in memoriam Václav ŠÁRA

* 27. 3. 1893 Struhaře u Blovic

† 1. 10. 1941 Praha

Byl nepochybně jedním z nejvýraznějších a nejtalentovanějších důstojníků meziválečného období budování moderní Československé armády. Jako přednosta I. oddělení II. (dělostřeleckého a zbrojního) odboru ministerstva národní obrany zodpovídal jak za materiální vybavení armády, tak i za výcvik, organizaci, přípravu a kvalifikaci důstojnického a poddůstojnického sboru. Jeho jméno je však známo jen v souvislosti s jeho odbojovou činností za druhé světové války, ale ...

Narodil se jako první ze šesti dětí sedláka Josefa Šáry v malé vesničce na Plzeňsku. Do obecné a později měšťanské školy docházel do nedalekého Spáleného Poříčí. Protože byl velmi bystrým žákem, rodiče ho poslali na právě otevřenou II. státní českou reálnou školu v Plzni na Petrohradě. Výsledek přijímací zkoušky byl takový, že nastoupil rovnou do druhého ročníku a po šesti letech studia patřil mezi

první maturanty. Chtěl potom pokračovat ve studiích na Vysoké obchodní akademii v Kolíně nad Rýnem, avšak před tím se rozhodl splnit základní vojenskou službu. A tak na podzim 1913 nastoupil jako jednoroční dobrovolník u mladoboleslavského pluku, jehož 4. setnina měla tehdy posádku v tyrolském Brunecku.

Další osud Václava Šáry podstatně ovlivnila první světová válka. Šestatřicátý pluk totiž odjel na ruskou frontu. Úvahy na dezerci proměnila ve skutek zpráva o smrti jednoho z mladších bratrů v Polsku. Ovšem teprve třetí pokus desátníka Šáry se zdařil. 7. srpna 1915 byl zajat ruskými vojáky a následně dopraven do zajateckého tábora. Počátkem následujícího roku se přihlásil do České družiny, avšak střelcem záložního praporu se stal až v červenci 1916. A tehdy se zvýšenou měrou projevil jeho zájem o dělostřelectvo, se kterým pevně spojil svůj příští vojenský život.

Vlastnosti jako poctivá snaha, smysl pro pořádek a povinnost a v neposlední řadě i vojenská zdatnost rozhodly o jeho jmenování velitelem čety, která se v lednu 1917 spolu s celým náhradním praporem přesunula do Borispolu. Krátce po jmenování praporčíkem zúčastnil se s 9. rotou 1. střeleckého pluku Mistra Jana Husi památné bitvy u Zborova.

Krátce poté skončil jeho čtyřletý život „pěšáka“, neboť k 1. září byl ustanoven velitelem čety 1. baterie 1. dělostřelecké brigády Jana Žižky z Trocnova. Výcvik prvních československých dělostřelců i formování nové brigády probíhal v typické ukrajinské vesničce Tyranovce.

Rozvědka, která během ústupu z Ukrajiny pracovala pod jeho vedením, přinesla řadu velmi cenných zpráv. Mnohé z nich ovlivnily i konečné rozhodnutí velitele ustupujících vojsk. Šárovo jméno se tak od zborovské bitvy dostávalo stále více do povědomí velitelského sboru Čs. vojska na Rusi.

Dne 4. června 1918 v bitvě pod Lipjagy podstoupilo československé dělostřelectvo svůj křest ohněm. Zvláštní pochvaly a ocenění se dostalo nejen mužstvu obsluhujícímu děla, ale i pěšímu oddílu praporčíka Šáry. Během bodákového útoku se tehdy zvláště vyznamenal desátník Josef Balabán z I. baterie. Na oba mladé vojáky čekala úspěšná vojenská kariéra, na konci třicátých letch působili ve stejném oddělení ministerstva národní obrany a oba se za německé okupace setkali v Obráně národa. Nakonec je potkal i podobný osud.

V bojích proti sovětským jednotkám pod Simbirkem byla Šárova činnost spojena s osudy obrněného vlaku Orlík I., neboť 31. srpna 1918 vystřídal ve funkci velitele vlaku podporučíka VI. Chlajovina. Avšak při odrážení útoku 11. září 1918 se vlak dostal do těžké dělostřelecké palby, během které byl praporčík Šára těžce zraněn. Poranění bylo natolik vážné, že přišel o jednu ledvinu. Následující čtyři měsíce musel zůstat v čeljabinské nemocnici.

Začátkem roku 1919 byl nadporučík Šára jmenován velitelem baterie. Za bojů vynikl samostatnými útoky a vedl si nepochybně úspěšně, když si mezi vojáky vysloužil přezdívku „černý ďábel“. Z vládovostockého přístavu odplul kapitán Šára na americké lodi Sheridan a přes Japonsko, Indii, Suez a Terst se vrátil do vlasti.

Před sedmadvaceti letým mladíkem vyvstala existenční otázka. Nakonec se rozhodl a požádal o ponechání v další činné službě. Vzhledem na vynikající pověst z československého vojska na Rusi byl odeslán do pěchotního učiliště v Milovicích, ale již v září nastoupil na válečnou školu v Praze, kterou 4. listopadu 1922 v ročníku maršála Foché úspěšně ukončil.

Ještě před tím, 29. dubna 1922, byla v chrámu sv. Ludmily v Praze na Vinohradech velkolepá svatba. S dcerou nájemce velkostatku Karlov - Emílií Keprtovou - se Šára seznámil na Matiční slavnosti, kterou pořádal Sokol ve Spáleném Poříčí. Na jejich svatbě prezidenta republiky zastupovala dr. Alice Masaryková. Šťastné manželství vytvářelo pro mladého a ambiciózního důstojníka tolik potřebné zázemí.

Po ukončení válečné školy působil na velitelství dělostřelectva zemského vojenského velitelství v Praze a k 1. říjnu 1914 byl přemístěn k 1. oddělení hlavního štábu. Od listopadu 1926 pak současně ještě zastával funkci velitele dělostřeleckého pluku 101. Jeho nadřízený, velitel 1. pěší divize generál F. Bartoš, se o něm vyjadřoval jako o velmi zdatném důstojníkovi „plného zápalu k práci, která jej těší a které je plně oddán, iniciativní, přímý a otevřený povahy“.

Podplukovník Šára pak 28. února 1929 převzal velení dělostřeleckého pluku 1 Jana Žižky z Trocnova, na jehož zrodu se za první světové války výrazně podílel. Ustanovení velitelem prominentního pluku nasvědčovalo tomu, že se s tímto mladým důstojníkem počítá i do vyšších funkcí.

Mezitím si Šára zvyšoval své vojenské vzdělání v několika kurzech. Velitel dělostřelectva zemského vojenského velitelství generál Příkryl v roce 1931 hodnotil Šáru jako výtečného

velitele pluku s tím, že „dělostřelecký pluk I byl ve střelbě nejlepší v oblasti. Bylo vidět, že v důstojnickém sboru vládne duch charakterizovaný snahou po zdokonalení a radostným plněním povinnosti“.

Nepochybně i proto byl plukovník Šára na podzim 1931 odvelen jako zástupce velitele dělostřeleckého učiliště do Olomouce, ale přesně po dvou letech už zastával funkci zástupce přednosty II. (dělostřeleckého) odboru ministerstva národní obrany. Krátce předtím však Šára absolvoval půlroční kurz pro vyšší velitele jako nezbytný předpoklad a podmínku pro získání první generálské hodnosti (brigádním generálem byl jmenován v roce 1934) v předválečné Československé armádě.

Časem mu však přibýly další povinnosti, neboť ministr národní obrany ho v roce 1937 jmenoval předsedou správní rady brněnské Zbrojovky a také se jako zástupce čs. dělostřelectva zúčastnil dvou vojenských misí v Sovětském svazu (v roce 1935 a 1938) spolu s generály L. Krejčím, H. Vojtou, J. Bílým a dalšími.

Ve chvíli nebezpečí útoku nacistického Německa považoval generál Šára za nutné opustit kancelář na ministerstvu, a proto 15. září 1938 převzal velitelství dělostřelectva I. sboru v Praze. Bezprostředně po Mnichovu sice vážně uvažoval o odchodu do exilu, avšak na žádost generála A. Eliáše zůstal ve funkci až do tragického března 1939 ...

Prostřednictvím svého bývalého nadřízeného - divizního generála J. Netíka, který byl mezitím ustanoven šéfem ministerstva národní obrany v likvidaci, se generál Šára zapojil do budování ilegální vojenské organizace - Obrany národa. Nejříve se stal zástupcem velitele zemského vojenského velitelství Čechy generála H. Vojty a když se ukázalo, že po vlně zatýkání (listopad 1939 - leden 1940) zůstal prakticky jediný z vůdčích osobností zemského vojenského velitelství Čechy na svobodě, převzal velení. Zintenzivnil svoji činnost, vytvořil si zcela nový štáb (podplukovník Ambrož, major Petera, štábní kapitán Růžek a plukovník Dvořák) a udržoval přímé spojení s novým velitelem Obrany národa - generálem O. Homolou.

Na jaře 1941 rozpoutalo gestapo další ze svých zběsilých honů na členy českého odboje. Tato razie v podstatě zdecimovala zbytek ilegální organizace vojáků, a nevyhnula se ani generálu Šárovi. Teh sice ještě v srpnu sjel na kanoi Otavu a Vltavu (ze Sušice až do Prahy), ale již 12. září byl cestou na hodinu angličtiny zatčen. Následovaly velmi tvrdé výslechy na pražském gestapu. Naděje na záchranu života se s definitivní platností rozplynula po jmenování SS-Obergruppenführera R. Heydricha zastupujícím říšským protektorem v Čechách a na Moravě.

Generál Šára byl v půl páté odpoledne 1. října 1941 bez rozsudku zastřelen v místech, která tak důvěrně poznal během svého velení dělostřeleckému pluku - v ruzyňských kasárnách. Necelé tři roky po jeho smrti, v květnu 1944, zemřela na srdeční slabost i manželka Emflie.

Zásluhy generála Šáry ocenil krátce po válce prezident republiky udělením Československého válečného kříže z roku 1939 a povýšením do hodnosti divizního generála in memoriam. 28. září 1946 mu pak byla na rodném domě ve Struhářích u Blovic odhalena pamětní deska, ale tím bylo jméno generála Václava Šáry v podstatě definitivně zatlačeno do pozadí historického zájmu.

PhDr. Zdeněk Vališ